

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Erroribus contra vbiquitatem Dei relatis ea dogmatice stabilitur.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ex parte sua potest præsentari est Deo accidens adueniens, contra eius immutabilitatem, vel non est in eo eiusmodi potentia, ut præsentetur ubique. Non posse autem immutabilitatem esse actualem præsentiam in rebus, sed solum potentiam ad illam. Patet. primo: quia actualis hæc præsentia Dei in rebus eius ubique est, quam ab immutabilitate diuersam formaliter, & metaphysice scilicet, esse docuimus. Secundo: quia ubique, seu præsentia intima Dei in rebus hæc necessaria, earumque præsentiam inuoluit.

5. Plura in argumento assumuntur non admodum certa, ut videbimus controuersæ de Scientia, ubi ostendimus in Deo non solum respectu actus, seu effectus extrinseci, sed intrinseci etiam veræ potestatis communis conceptum esse posse. Sed huius repugnantia, quod præsens, admissa. Respondet immutabilitatem esse actualem Dei præsentiam substantiæ, quatenus ex se est, ubique. Totum enim spatium possibile, quatenus ex se est, coæquat, imò excedit substantiam suam indiuisibilem, & intima præsentia, omnique spatio imaginario respondet, ut quæ, videbimus: licet, ut realis in loco, & rebus omnibus ubique eius sit, & loca, & res esse debeat in rebus. Est enim ubique, seu præsentia in loco, & rebus aliquid ex utroque, Dei nimirum præsentia intrinseca, & rebus earumque præsentia, & locis, constans. Deus ergo quidquid præsentia sit ex parte sua in id committit, quod ubique est, apponit, cum res, & loca sunt, ab æterno, & rebus omnino independentem habet. Sicut ad extrinsecam coexistentiam Dei cum rebus, res, earumque existentia requiritur: ita, ut sine hac esse non possit. At, quod Deus de suo ad tam coexistentiam conferre, ab æterno, atque omnino independentem ab illis habuit, habereque semper: nimirum suum actuale esse, & existentiam diuinam.

6. Dices tandem Immutabilitatem ita explicatam, & probatam Attributum, seu prædicatum proprium Dei non esse. Etenim si res spirituales, quod perfectiores sunt, eo maioris capacitatis, & potentie sunt ad præsentiam ampliorē, & ubi extensius, & expansius: ergo adeo perfectior esse potest, ut natura sua apta sit totum mundi spatium replere, ac proinde, & esse ubique: ergo & creatura immensa esse potest: atque adeo Immutabilitas non est speciale prædicatum, seu Attributum Dei. Consequenter vltima probatur: quia Immutabilitatem solum consequitur ubique, ut diximus, huiusque ostendimus, quæ, atque eam potentiam rei illius spiritualis existendi localiter, & præsentia conferretur ubique, ergo ea esset immutabilitas.

7. Consequenter omnes istosque ad vltimam admittit, quam multis de causis nego. Primo enim Immutabilitas non est potentia ad essendum præsentialem solum in toto mundo, qui de facto est, sed in omnibus mundis possibili. Secundo est actualis præsentia, seu præsentia Dei ex parte sua eis omnibus coexistenti præsentialem, cum ad hanc coexistentiam præsentiam aliam propriam, atque entitatem accidentariam aduenientem, ac super additam requirit, sed solum extensam sibi rerum, quibus ita coexistit præsentia. Tercio Immutabilitas, seu præsentia hæc Dei indiuisibilis est physice, &, ut dixi, etiam metaphysice: quaque, non solum totus Deus, sed tota etiam substantia Dei præsentia, & tota, & cuius spatium parti localiter coexistit. Nihil autem horum impossibile illa rei spiritualis admissa ad coexistentiam toti mundo. Non enim statim in aliqua possibili ad occupandum totum spatium possibile rerum omnium possibilem potentia admittenda est. Sed neque actualis præsentia substantialis rei illi identificata ad illud limitatum spatium mundi, sed solum potentia ad accidentalem præsentiam eius substantiam aduenientem. Neque eadem in diuisibilis præsentia, qua toti mundo, & singulis eius partibus præsentialem coexistit. Id enim solum diuina, atque e suo conceptu infinita præsentia substantialis Dei proprium est.

Q. V. A. S. T. I. O. V.

De Ubiquitate Dei.

RIPETITUR Deus in rebus omnibus esse secundum Patres, & fidem ab vniuersa Theologia dicitur, atque explicatur communiter cum Magistro in 1. d. 37. & cum S. Thom. 1. part. quæst. 8. art. 3. ex doctrina Gregorij homil. 8. in Ezechiel. scilicet per præsentiam, quæ communiter de Dei scientia intuenti intelligitur, quæ omnia quacumque temporis differentia absolute existentia, sibi pro illa præsentia Dei intuenti licet enim præsentia hæc propria obiectorum sit, tamen, quæ ea videt, præsens eis dicitur esse: licet non in eodem loco præsentialem simul cum eis sit, sed loco ab eis longe distans: quare hic modus, quem Gregorius expressit illis verbis: *Deus ubique præsens est*, ad controuersiam de scientia Dei spectat, non ad præsens institutum. Secundus modus essendi Deum in rebus omnibus est per potentiam. Expressus item a Gregorio his verbis: *Omnia tangit, & viuificat*, & ne hic quidem præsens mittitur est, sed controuersiam de omnipotentia, prouidentia, & monarchica gubernatione Dei, quibus cuncta producit, conseruat, prouidet, & gubernat. Tertius modus præsentis quætionis proprius essendi ubique Dei in rebus omnibus est per essentiam. Expressus item a Gregorio verbis hisce: *in eorum scriptis est, & ubi vult*. Nempe per essentiam sue intimam per omnia creata penetrationem, atque inditantiam localem, & quam cum ipsis penetrationem.

CERTAMEN I.

Erroribus contra Ubiquitatem Dei relatis ea dogmaticè stabilium.

CONTRA postremum hunc modum essendi in rebus omnibus, & singulis ubique præsentialem per entitatem suam totum Deum errant, primo, qui Deum corporea mole constantem docuerunt, ut Anthropomorphitæ, contra quos d. 5. ut enim sapienter Nazian. Orat. 34. 2. de Theolog. ex eo, quod ubique natura sua totus Deus sit, euidenter infertur illam corporeum non esse. Ratio est in promptu: quia, cum corporis præsentia naturalis sit, ut pars corporis parti spatij, partique spatij alteri pars alia corporis respondeat, implicat natura sua corpus ubique totum esse. Sed ex his etiam, qui Deum spiritum esse recte iudicant Deum ubique entitatem, & præsentia locali sua esse negant: & antiquorum Philosophorum Aristoteles pars vna in mundi centro posuit Deum, pars vero altera in circumferentia, ut ipse refert. 8. Physicor. cap. vlt. cui adfuit ibi Aristoteles (quæ quidem que eius nomine illam entitatem lib. de mundo ad Alexandrum & 1. de celo cap. 9. circa finem. Deum in celo, ac non alibi esse docuit, sicut Eberatius Pellarum Rect. ac sicut inter, ac non extra celum intelligentias esse sicut dicitur, eidem sententia adhæret 1. de celo cap. 3. text. 22. & lib. xi. cap. 12. text. 86. 2. degenerat. cap. 10. text. 59. Vnde apparet merito pro hac opinione ceteri Aristoteles a Iustino Mart. Patre. ad gentes ubi a Platone in sphaera ignea collocari Deum ait. Illi etiam sententia subscribere Aegyptij apud Eusebium 3. de præparat. & commentat. d. 12. contra Algacel. dub. 4. puerilem de ubique Dei opinionem vocat. Eidem errori adhæserunt Manichæi apud Augustinum lib. contra Epist. fundamenti cap. 6. Attestat & Augustinus Eugubinus in d. Mahi. 138. si ascendero in celum tu illic, vir alias plane catholicus, Deum extra celum sola virtute, cognitione, & prouidentia, non autem substantialem essentiam, & entitatem suam præsentialem esse docens. Quem errorem non sine Catholicorum irrisione amplexus est Nouator Voisius pag. 237.

ORTEGA
In a. pari
D. Via

237. 240. & 241. apud Becan. cap. 6. num. 1. & 2. quin imò ita in cælo esse docet toto pag. illa 241. Vt tamen secundum totam suam substantiam in quavis eius parte esse neget, sed nomen nomenclaturæ solum. Nec mirum cum corporeum etiam esse Deum effutiat, vt videbimus d. 5.

2. Catholica autem veritas de totius substantia Dei vbiuitate in singulis, & omnibus mundi rebus adeo est perspicua, vt in eam Philosophi insignes fere omnes rationis solius ductu inciderint. Thales Miles, apud Aristotelem de Mundo ad Alex. & 1. de anima cap. vlt. text. 86. Omnia Deorum plena esse dixit; atque Heraclitus apud eundem 1. de partib. animal. cap. vlt. in visuris, ac furnariis, eius habitaculum fastidientibus ita est fatus: *Tagredimini: quia nec huic loco Dij desunt immortales.* Quin Peripatetici omnes à suo ea in re Præceptore Aristotele deficientes, atque Platonici omnes teste Cicerone qu. 1. ex Academic. pro Dei vbiuitate sterere. Orpheus item apud Clementem Alex. 5. Strom. prope fin. & apud Cyrill. Dei vbiuitatem ita explicuit, sicuti Scriptura sapē, ac speciatim Isa. 66. *Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum,* qua sanè metaphora, & scriptura, & sapientissimus Philosophus iuxta acuram Lessij Noltri meditationem Deum non totum solum Vniuersum substantiali sua præsentia, & vbiuitate replere, sed ita circumquaque excedere, ac cingere, vt quantum sedens Thronum, sedemque cui insidet excedit (nimirum dimidio sui corporis, & toto amplius pectore) ita Dei substantialis præsentia plusquam dimidia sui parte cælo (quod omnium locus, & quasi capsa est) quoque versum emineat. Ex quibus constat, quo iure Athanas. ait orat. contra Idola sub medium famam, quod Deus vbiue sit, apud omnes obtinuisse illis verbis, *Notum est omnibus Deum vbiue esse.*

3. Scriptura præterea, quæ pro attributo immensitatis dedimus, eaque quo cert. 2. pro Dei extra, supra, & infra, & circum res omnes præsentia substantiali dabimus: plura extant vbiuitatis Dei apertissima testimonia Psalm. 138. *Si ascendero in cælum, tu illic es; si descendero in infernum, ades: si sumpero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris. Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Ioh. 2. *Deus in cælo sursum, & in terra deorsum.* Ierem. 23. *Cælum, & Terram ego impleo.* Ioan. 14. Samaritanæ roganti orationis locum ait Christus. *Deum spiritum esse, & in spiritu, & veritate adorari debere.* Scilicet non aliquo determinato loco, quia vbiue Deus est, quibus adde locum Isa. 66. atque Actor. 17. *Non longe est ab vnoquoque nostrum: in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus, & Sapient. 1. Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.* Et quæ dedimus question. 4. cert. 1. n. 2. pro Dei immensitate, dabimusque cert. 3. Sed dices recitatis locis proximè, solum de præsentia Dei in omnibus per intuitionem, & scientiam omnium agi: vt patet ex immediato contextu antecedenti Psalmi Ieremiæ, & Sapientie. Atque in loco Actorum, potius de præsentia Dei per potentiam, operationem, & gubernationem, seu prouidentiam agitur. Caretur, licet hæc in hoc loco etiam contineantur illud *sumus* Dei vbiuitatem, seu potius rerum omnium in præsentia substantiali Dei quasi localem continentiam significat; In aliis vero Dei vbiuitatem contineri, & verba ipsa, & Patrum consensus certo probant. Imò inde alia Dei in rebus præsentia per earum intuitionem, accommodatissimè ab Spiritu S. ad caput nostrum, atque euidentissimè probatur. Cum enim nemo sit tam hebes, qui coniuncta sibi, atque indistantia localiter non videat vbiuitatis suæ titulo, (vt ei summa perspicua abesse,) non posset non Deum omnia inueniri.

4. Patrum pro hæc veritate testimonia, præter plura data qu. 4. cert. 1. num. 3. & 4. & huius questionis præfatione, dandaque hic cert. 3. innumera possent recitari. Libabit nonnulla Dionys. de diuin. nom. cap. 5. *quæ sunt omnia & ante habet, & subsistere facit, omnia, & vbiue præsens.* Athanas. recitat ex lib. ad Liberium adiungit. *Neque vsquam est regio vbi non existat.* Basil. orat. in princ. Euangelij Ioannis. *Totum quodcumque nomen, & quocumque spiritu tuo penetraveris Deo plenum est.* Eadem sunt apud Nyssen. orat. in faciamus hominem. Chrysost. homil. 17. in Genes. *Non ambulat Deus, absque quomodo enim ambularet, qui vbiue præsens est, & omnia*

implet. Cyrill. 1. in Ioan. cap. 9. & 1. Thel. cap. 7. *Deum replere, & penetrare omnia docet.* Hilari. 1. de Trinit. *Nullus sine Deo, neque nullus non in Deo locus est.* Ac lib. 2. *Deus vbiue est.* Cyprian. de Idolol. vanit. post alia ad rem hanc. *Ergo, inquit, Deus vnus est, & vbiue totus diffusus.* Augustin. 5. de Trinit. cap. 1. *Intelligamus vbiue Deum sine fine præsentem.* Idem docet 7. de Ciuit. cap. 30. conlonat Origen. hom. 12. in Genes. & lib. 1. in Ioann. Anastas. Synaita 2. de Rect. Fid. Dogmatib. *Essentia cum sit quæ sunt omnia, diuina sua adimplet essentia, estque in omnibus quæ sunt.*

CERTAMEN II.

Non solum in rebus, & spatiis omnibus, quæ sunt, sed ultra infiniem suam immensitate porrigitur, atque adest substantialiter Deus.

1. Antequam in rebus omnibus, & spatiis, quæ sunt, Deum esse à ratione monitum, ultra ea omnia sua illam immensitate expandi, atque substantiali præsentia adeste ostendendum dogmaticè etiam est. Tum, quia & hoc etiam rationes pro vbiuitate substantiali Dei afferendæ probantur. Tum etiam, quia cum cum totus mundi rebus omnibus præsentia adeste ostenderimus, cum tamen toto hoc spatio nullatenus localiter contineri statui oportebit, ne quis contra hoc etiam Patrum, & scripturæ dogma possit offendere, traditum autem id est ab Arist. 1. de cælo cap. 9. ab Stoicis apud Tertul. c. 40. aduersus gent. asserentibus Deum extra cælum esse, vbi spatium solum imaginarij modo est. Ex Scholasticis à Maiore in 1. d. 37. qu. 1. Caietano ad id. *Ego lux veni in mundum.* Ioan. 12. Idem refert de Platonis Marfilij Phyl. 2. de immortalit. animæ cap. 6. ac de aliis Philosophis Euseb. 4. de peren. Philosoph. cap. 1. & 2. ex Theologis citantur etiam (non adeo aperta, ac certa Eide) S. Thom. Durand. Gabr. Hugo Victorin. Ricard. Antiochod. Bonauent. & Scotus apud Soar. qui eis consensit d. 30. met. sect. 7. numer. 30. & 2. de attribut. cap. 2. n. 8. sine Lessij supra lib. 2. cap. 2. Becan. cap. 6. q. 2. & quod mihi caput est. Id ipsum traditur etiam locis citatis q. 4. cert. 1. n. 2. Iob. 11. 2. Paralip. 6. ad Ephes. 4. & Ecclesiæ ad B. Virginem alloquitur. Item testimoniis Patrum recitatis ibi n. 3. ex Amobio 1. aduersus gent. Dionys. 1. & 9. de diuin. nom. vbi Deus excedens etiam localiter res omnes, eisque super effusus dicitur. Daris etiam n. 4. ex Greg. hom. 8. in Ezechiel. Athanas. recripto ad Liberium. Basil. homil. in princ. Ioann. Theodoret. 2. de prouident. Damascen. 1. de fide cap. 16. Tertul. contra prax. cap. 5. Minutio felice in suo Octauio, Eucherio de Spiritu alib. formis, docentibus Deum incircumscriptum, incomprehensum, vel incomprehensibilem loco, atque sibi esse locum. Denique testimoniis etiam datis hic cert. 1.

2. Etenim, si sine situ, locoque est, atque eis non circumscriptur, aut comprehenditur, imò neque circumscripti, comprehendendi, commensurariue loco vilo potest, ideo sanè est: quia loca, & spacia omnia non solum, quæ re ipsa sunt, sed possibilia, sua substantiali præsentia excedit, vt memorata primæ classis scripturæ, & Patrum testimonia aiebant. Quibus adde Philon. de confus. ling. longe amed. *Deus autem omnia implet, non contentus, sed continens.* Quibus similia hæc habet. Nam Deo, nec totus quidem mundus dignum esset domicilium, qui sibi ipse locus est, & ipse se ipso plenus, sibiue sufficiens: cum Deus alienam indigentiam, solitudinem, inaneatemque impleat. consonant Hilari. in id Psalm. 224. *Montes in circuitu eius.* August. 1. Confess. c. 3. ac de essent. diuinit. sub init. Bernard. ferm. in dedicat. Eccles. Anselm. 19. Prolog. Theophil. Antiochen. 2. ad Anthiloe. sub init. t. 5. Bibiort. vbi Deum non capi loco ait, *nè deus locus.* Deo maior, qui est omnium locus Promiss. q. 4. cert. 1. n. 3. sine testimonia Athenagoræ orat. seu legat. pro Christianis sic de Deo loquentis. *Mundum ita excedit, vt implet*